

- *Про результати виконання комплексної науково-технічної програми НАН України «Сенсорні прилади для медико-екологічних та промислово-технологічних потреб: метрологічне забезпечення та дослідна експлуатація» (доповідач — академік НАН України Г.В. Єльська)*
- *Про підготовку «Української літературної енциклопедії» у 5 томах (доповідач — академік НАН України М.Г. Жулинський)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ

14 лютого 2018 року

На засіданні Президії НАН України 14 лютого 2018 р. члени Президії НАН України та запрошені заслухали наукову доповідь голови наукової ради комплексної науково-технічної програми НАН України «Сенсорні прилади для медико-екологічних та промислово-технологічних потреб: метрологічне забезпечення та дослідна експлуатація», директора Інституту молекулярної біології і генетики НАН України академіка НАН України **Ганни Валентинівни Єльської** про результати виконання зазначеної програми (стенограму див. на с. 29).

У доповіді було детально висвітлено результати виконання Програми із сенсорних приладів і зауважено, що ці результати стали можливими завдяки поєднанню зусиль фахівців з біології, хімії та фізики для вирішення широкого кола актуальних прикладних проблем у галузі сенсорних технологій. Протягом 2013–2017 рр. за програмою виконувалося 23 наукові проекти із залученням 14 установ різних відділень НАН України, причому більшість проектів були міждисциплінарними.

Під час виконання Програми було вирішено низку прикладних проблем, важливих для медицини, охорони довкілля, харчової промисловості. Спільно з ДП «Укрметртестстандарт» виконано велику роботу з метрологічного забезпечення створюваних зразків приладів. Підготовлено технічну документацію, проекти технічних умов на виробництво, експлуатаційні макети ряду сенсорних приладів, відпрацьовано методики атестування приладів за низкою найважливіших характеристик, протоколи роботи лабораторних макетів сенсорних систем з реальними зразками.

За результатами досліджень опубліковано понад 300 статей у престижних профільних міжнародних журналах, виголошено близько 350 доповідей на профільних конгресах, конференціях та симпозіумах, отримано й подано заявки на 80 патентів.

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, заступник директора Інституту кібернетики

ім. В.М. Глушкова НАН України академік НАН України О.В. Палагін, директор Інституту органічної хімії НАН України член-кореспондент НАН України В.І. Кальченко, директор Державного підприємства «Науково-виробничий центр «Енергоімпульс» Інституту електродинаміки НАН України» кандидат технічних наук О.Л. Ламеко, академік-секретар Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України, директор Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України академік НАН України С.В. Комісаренко, президент Національної академії медичних наук України академік НАМН України В.І. Цимбалюк, перший віце-президент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік НАН України А.Г. Науумовець, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С. Яцків, голова Північно-Східного наукового центру НАН України та МОН України, генеральний директор Державної наукової установи «Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» НАН України» академік НАН України В.П. Семиноженко, директор Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України» академік НАН України В.М. Геєць, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В.М. Локтев.

У виступах було висловлено думку, що дослідження в цій галузі необхідно продовжувати. Пріоритетом нової програми має стати пошук нових перспективних матеріалів на основі високих технологій, у тому числі «розумних» сенсорних матеріалів для селективного визначення заданих речовин та розроблення на їх основі сенсорних пристроїв нового покоління. Проте наголошувалося, що надалі слід сконцентрувати зусилля розробників та потенційних виробників таких приладів на доведенні їх до промислового виробництва на підприємствах України.

Зважаючи на актуальність та перспективність отриманих результатів за комплексною науково-технічною програмою «Сенсорні прилади для медико-екологічних та промислово-

Доповідь академіка НАН України Ганни Валентинівни Єльської

технологічних потреб: метрологічне забезпечення та дослідна експлуатація», а також на необхідність доведення розроблених і частково сертифікованих експериментальних зразків приладів до рівня, на якому можлива рекомендація їх для виробництва і впровадження в господарську практику, Президія НАН України постановила продовжити дослідження за цільовою програмою наукових досліджень НАН України «"Розумні" сенсорні прилади нового покоління на основі сучасних матеріалів та технологій» у 2018–2022 рр. Було затверджено Концепцію нової Програми, Положення про наукову раду Програми та склад наукової ради.

* * *

Далі учасники засідання заслухали доповідь академіка-секретаря Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України академіка НАН України **Миколи Григоровича Жулинського** про підготовку «Української літературної енциклопедії» у 5 томах (стенограму див. на с. 41).

У доповіді було зазначено, що розпочата у 80-х роках ХХ ст. робота над створенням першої в історії українського народу енциклопедичної праці з питань художньої літератури не була завершена. Цей науково-видавничий проект готувався Інститутом літератури

Доповідь академіка НАН України Миколи Григоровича Жулинського

ім. Т.Г. Шевченка і Головною редакцією Української радянської енциклопедії ім. М.П. Бажана. Було видруковано три томи із запланованих п'яти, але авторському колективу не вдалося через посилений цензурний контроль, хибну методологію та ідеологічні застереження дати читачеві всебічне і науково-об'єктивне уявлення про історичний рух української художньої літератури від найдавніших часів і до наших днів.

Разом з тим за період незалежності України літературознавці Академії здійснили низку вагомих досліджень, присвячених історії української літератури, окремим поетам, письменникам і драматургам, а також науковцям-літературознавцям. Нагромаджено величезний фактографічний матеріал, який потребує належного узагальнення у формі енциклопедичного видання, тому очевидно назріла потреба підготувати фундаментальну академічну «Українську літературну енциклопедію» у 5 томах протягом 2019–2025 рр. З цією метою необхідно впродовж 2018 р. розробити заходи щодо співпраці Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України з установами Академії та іншими інституціями і залучення до підготовки видання провідних фахівців.

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, почесний директор Інституту фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України академік НАН Укра-

їни В.Д. Походенко, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С. Яцків, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В.М. Локтєв.

Президія НАН України відзначила, що установи НАН України зробили значний внесок у розвиток літературознавчого сегмента вітчизняної енциклопедичної справи. Зокрема, яскравим явищем наукового і культурного життя України стало видання 6-томної «Шевченківської енциклопедії», приурочене до 200-річного ювілею геніального Кобзаря. Нині літературознавці Академії працюють над створенням «Франківської енциклопедії», перший том якої з'явився в 2016 р. «Українська літературна енциклопедія», на думку Президії НАН України, має узагальнити вагомі здобутки академічного літературознавства у науковому пізнанні та осмисленні складної багатовікової історії вітчизняного письменства, дати комплексне уявлення про визначні постаті поетів, прозаїків, драматургів, знакові твори української літератури.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- прийняли рішення про присудження премій НАН України імені видатних учених України, премій для молодих учених і студентів вищих навчальних закладів, нагородження грамотами Президії НАН України за кращі наукові роботи та встановлення розміру премій НАН України за підсумками конкурсу 2017 р.;
- погодили зміни до складу Наукової ради цільової комплексної програми фундаментальних досліджень НАН України «Фундаментальні проблеми створення нових наноматеріалів і нанотехнологій» на 2015–2019 рр.;
- визначили переможців конкурсу на здобуття стипендій Президента України для молодих учених та постановили надіслати відповідний список молодих учених НАН України до Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки;
- затвердили Перелік переможців конкурсу проєктів науково-дослідних робіт молодих учених НАН України, яким продовжено фінансування у 2018 р.;
- підтримали пропозицію про започаткування наукового журналу «Semiconductor Physics, Quantum

Electronics & Optoelectronics» у новому складі співзасновників (Національна академія наук України та Інститут фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова НАН України);

- схвалили рішення про видання в серії «Бібліографія вчених України» книги «Валерій Павлович Кухар».

* * *

Крім того, Президія НАН України ухвалила низку організаційних і кадрових рішень.

Затверджено:

- кандидата хімічних наук **Шаранду Михайла Євстафіївича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України;

- кандидата медичних наук **Перехрестенка Олександра Васильовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Державної наукової установи «Центр інноваційних медичних технологій НАН України»;

- кандидата технічних наук **Гончара Сергія Федосійовича** на посаді ученого секретаря Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України;

- кандидата біологічних наук **Артюшенко Тетяну Андріївну** на посаді ученого секретаря Криворізького ботанічного саду НАН України.

Погоджено кандидатуру:

- доктора фізико-математичних наук **Арясової Ольги Вікторівни** на посаду завідувача відділу тектонофізики Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України;

- кандидата хімічних наук **Ниркової Людмили Іванівни** на посаду завідувача відділу зварювання газонафтопровідних труб Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України;

- доктора технічних наук **Тогобицької Дар'ї Миколаївни** на посаду завідувача відділу фізико-хімічних проблем металургійних процесів Інституту чорної металургії ім. З.І. Некрасова НАН України;

- кандидата технічних наук **Тубольцева Леоніда Григоровича** на посаду завідувача відділу прогнозних і інформаційно-технічних досліджень в металургії Інституту чорної металургії ім. З.І. Некрасова НАН України;

- доктора технічних наук **Васька Петра Федосійовича** на посаду завідувача відділу гідроенергетики Інституту відновлюваної енергетики НАН України.

Відзнакою НАН України «За наукові досягнення» нагороджено:

- провідного наукового співробітника Інституту математики НАН України члена-кореспондента НАН

України **Трохимчука Юрія Юрійовича** за багаторічну плідну працю вченого-математика і педагога, вагомий творчий здобутки та особистий внесок у заснування і розвиток провідної математичної школи з сучасної теорії функцій і топології;

- заступника директора Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України» члена-кореспондента НАН України **Гриценка Андрія Андрійовича** за багаторічну плідну наукову і науково-організаційну працю та вагомий внесок у розвиток наукових досліджень з проблем економічної теорії.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- директора Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України академіка НААН України **Вергунова Віктора Анатолійовича** за багатолітню плідну високопрофесійну працю, вагомий внесок у інформаційно-бібліотечний супровід наукового забезпечення вітчизняного агропромислового комплексу, активне сприяння популяризації здобутків аграрної науки і виробництва та з нагоди 100-річчя від часу заснування бібліотеки.

Подякою НАН України відзначено:

- заступника директора з загальних питань Головної астрономічної обсерваторії НАН України **Кондратюка Ростислава Романовича** за багаторічну сумлінну високопрофесійну працю, вагомий внесок у розвиток господарської і матеріально-технічної бази обсерваторії та особисті творчі здобутки у галузі фотометрії змінних зір;

- головного наукового співробітника Інституту проблем безпеки атомних електростанцій НАН України доктора біологічних наук, професора **Прістера Бориса Самуїловича** за багатолітню плідну і невтомну працю та визначний особистий внесок у розвиток наукових досліджень проблем радіоекології і радіаційної безпеки.

Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено:

- ветерана Донецького фізико-технічного інституту ім. О.О. Галкіна НАН України доктора фізико-математичних наук, професора **Леонтєву Антоніну Володимирівну** за багатолітню плідну працю вченого і педагога та вагомий творчий здобутки у галузі фізики міцності кристалів.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик